



Timișoara

ETAPĂ CENUȘIE...

Cu un spectacol merituos (Oedip salvat) și cu o dezbatere utilă, faza zonală a Festivalului național de teatru de la Timișoara s-a încheiat învâluită într-o aură optimistă, îmbucurătoare, făcându-ne să judecăm mai puțin aspru lacunele organizatorice și aproape să uităm tristețea „startului” — anonimatul publicistic în care s-a complăcut și, de aici, lipsa de interes a spectatorilor, sălile goale în care s-a jucat. E adevărat, după prima seară „joasă”, nivelul calitativ al spectacolelor a înregistrat o creștere. Și discuțiile purtate între membrii juriului, criticii bucușteni și creatorii fiecărui spectacol în parte și-au găsit, dacă nu din capul locului, cel puțin în ultimele zile, oarecare animare și eficiență. Dar organizarea zonală a Festivalului putea — era de așteptat — să înlesnească rezultate mai viguroase, mai semnificative și stimulative în ceea ce privește creația originală, atât pe planul scrisului dramatic cât și pe acel al artei spectacolului. Micul festival zonal trebuia înțeles ca reprezentând în miniatură, în embrion, festivalul pe țară și, pentru publicul timișorean, un eveniment ieșit din comun. Așadar, dincolo de caracterul său competitiv — sărbătoresc — dincolo de starea de concurs (stare care de fapt, judecând la modul ideal, ar trebui să caracterizeze, în genere, orice seară și orice reprezentație de teatru), el implica — prin participarea mai multor teatre și a mai multor specialiști din toate sectoarele culturii teatrale — nu doar un schimb edificator de inițiative și valori, ci și o rodnică, nu totdeauna la îndemână, întâlnire și consfătuire de lucru.

Poate ne-am făcut iluzii prea mari despre ceea ce această parte de vest, de faimă gospodărească a țării, putea oferi ca inițiative și pe plan cultural, nu doar pe cel industrial. Dar, dincoace de orice iluzie, ne-a apă-

rut strigătoare apatia locală în fața acestui eveniment, sărăcia de informare, vecină cu nepăsarea, care a întâmpinat și „susținut” acest fapt de artă. Totul s-a mărginit la câteva afișe cenușii, înșirate de-a valma pe un paravan, menit să ascundă fațada în reparație a teatrului. Presa locală și-a restrâns spațiul de însușire și de propagare a momentului la câteva note informative și câteva croniche de serviciu. Despre un buletin al festivalului, cum se preconizase, nici vorbă. Că la spectacole — în asemenea condiții de animație — sălile au fost departe de a fi pline, e de înțeles. Dar, măcar, atât la spectacole, cât mai cu seamă la dezbateri nu ar fi fost exagerat să te fi așteptat să vezi mai mulți reprezentanți ai presei locale, ai forurilor culturale județene, printre care — de ce nu? — președintele comitetului de cultură județean. Ne-ar fi plăcut — fiind vorba de dramaturgia autohtonă — să fi zărit printre noi măcar un dramaturg cât de cât. Și mai ales, ne-ar fi bucurat în mod deosebit, dacă s-ar fi găsit, în sfârșit, soluția unei întâlniri între directorii, actorii, regizorii și scenograful tuturor teatrelor participante; — să vadă, să se cunoască, să discute, să poată generaliza cât de cât o experiență comună, interesantă. Regretul e cu atât mai mare cu cât — și în atari coordonate — faza zonală timișoreană a putut scoate la lumină câteva aspecte ilustrative, în măsură să marcheze nivelul momentului teatral actual, stadiul dezvoltării teatrelor participante.

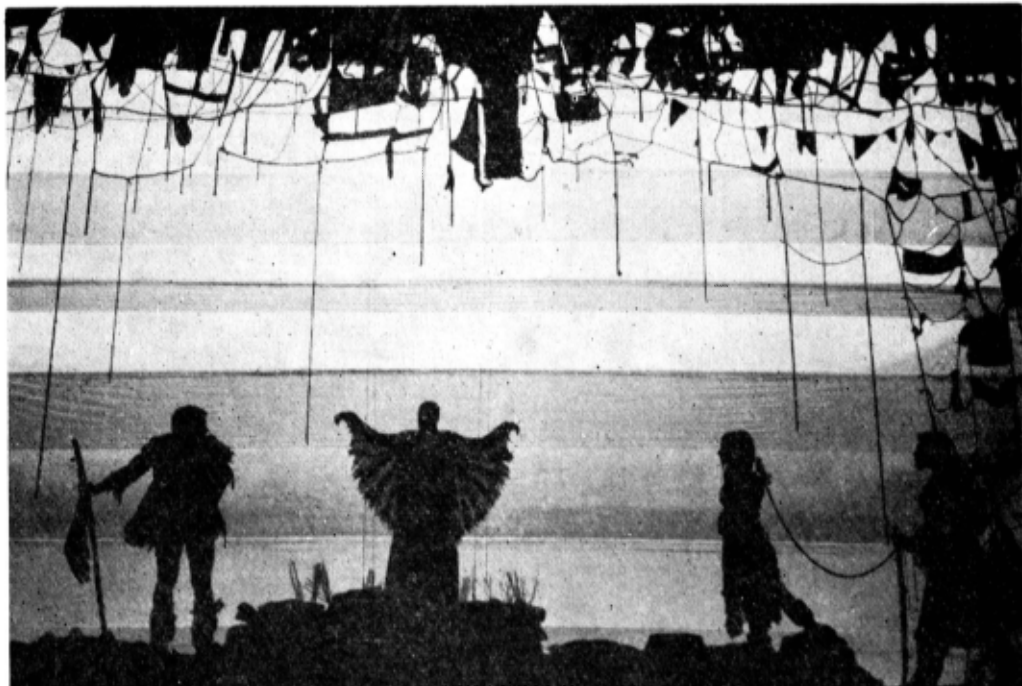
Aspirația teatrelor de a se prezenta la Festival cu montări inedite rămîne o faptă demnă de laudă. Timpul scurt în care s-au pregătit unele spectacole (trei-patru săptămîni), deși evenimentul a fost anunțat încă din primăvară, a determinat aducerea unor reprezentații încă necristalizate, dar și așa,

în stare să demonstreze posibilități variate de valorificare scenică a piesei românești, latentele ei resurse de emoție și poezie dramatică, de prospețime și vitalitate. Ne referim în primul rând la lucrarea lui Radu Stanca, Oedip salvat — jucată în premieră pe țară de Teatrul „Matei Millo“ din Timișoara. Rod al eforturilor unui colectiv de tineri, în majoritate absolvenți ai Institutului de teatru „I. L. Caragiale“ și ai celui de arte plastice „N. Grigorescu“, montarea timișoreană poartă fără ostentație, virtuțile unei viziuni de teatru modern, în care sensurile textului sînt urmărite și tălmăcite cu expresivitate. Tînăra regizoare Nicoleta Toia a reușit astfel să dea corp scenic ardentei pledoarii a autorului pentru încredere în noblețea și frumusețea funciară a omului, în puterea acestuia de a înfrunta destinul pentru a-și salva semenul. Spectacolul se sprijină, în bună măsură și pe decorul și costumele deosebit de frumoase și de sugestive, în simplitatea și armonia lor poetico-dramatică, ale lui Sorin Haber, aflat la prima sa realizare de anvergură. Nădăjduim că anumite goluri sesizate în sfera artei actoricești vor fi împlinite în viitoarele repetiții și confruntări cu publicul. Nu putem trece însă, de pe acum, neobservată, contribuția tînerei actrițe Mihaela Buta, în conturarea tragicului chip al Antigonei.

Pentru cei care au cunoscut și au urmărit îndeaproape activitatea Teatrului German din Timișoara, reprezentația cu piesa Procesul Horia de Al. Voitin, regizată de Dan Radu Ionescu marchează, net, un impresionant salt calitativ. Despovărată de încărcătura solemnă și de fast steril, caracteristică tradiționalelor montări de evocare, așa-zis, istorice, imaginea scenică ușor stilizată a montării timișorene s-a impus printr-o mare simplitate și autentică noblețe, prin eleganță și sobrietate, prin unitate stilistică, structurată pe un joc organic interiorizat, lipsit de retorism, fără excese sau artificii. Horia a fost realizat cu mare forță și dramatism, cu reținută vibrație de actorul Hans Baumert Pomarius.

Exceptînd unele inconsecvențe de viziune ale directorului de scenă Eugen Mercus, și spectacolul prezentat de Teatrul Maghiar din Timișoara cu piesa Lovitura de Sergiu Fărcașan, a demonstrat profesionalitate, spirit de echipă, capacitatea actorilor — îndeosebi a tripletei Sinka Karoly (Soveja), Szabo Lajos (Mitroi), Fabian Ferenc (Trandafirescu) — de a întrușchia strălucit, viu și sincer figuri de eroi contemporani, de a crea o relație spontană, directă și familiară cu spectatorul, propice dezbaterilor unor probleme la ordinea zilei.

Teatrul „Matei Millo“ — Timișoara:
„Oedip salvat“ — simplitate și armonie poetică în decorul lui Sorin Haber





*Teatrul German de stat din Timișoara: eleganță, sobrietate...
In prim-plan: Hans Baumert Pomarius (Horio)*

Oradea: „Michelangelo“ de Alexandru Kirițescu



Atenți și serios lucrați, improspătați de regizorul Szombati Gille Otto cu mijloace noi de expresie. Hanul de la răscruce de Horia Lovinescu, adus de secția maghiară a Teatrului din Oradea, se bucură de câteva remarcabile interpretări actorești printre care semnalăm în mod deosebit compoziția actriței Kakuts Agnès (Bătrîna). Nu același lucru putem afirma și despre Michelangelo de Kirițescu, pus în scenă de același regizor la secția română a Teatrului din Oradea. Importanța reluării în circuitul repertorial al lucrării e de necontestat. Tocmai de aceea nu putem trece însă peste ruptura survenită în imaginea scenică între decor și costume, între acestea și interpretarea actorească — lipsită de adîncime, de nuanțe, neatentă sau numai aproximativ atentă la sensuri. Problema alegerii judicioase a unui text — în funcție de posibilitățile trupei — s-a arătat de data aceasta deosebit de acută în atît de complexul proces al valorificării de către teatre a oricărei dramaturgii, dar mai ales a celei autohtone.

Cunoscut pentru seriozitatea și tenacitatea cu care a impus de-a lungul anilor, prin montări remarcabile piesa românească, Teatrul din Arad a surprins de data aceasta prin viziunea nîmplinită a textului Viteazul de Paul Anghel. Regizorul Dan Alecsandrescu ne-a propus o imagine scenică ambiguă, nu prea bogată în idei, cu sensuri insuficient aprofundate și subliniate, în care actorii folosind mijloace vetuste, naturaliste, de interpretare, au creat eroilor profiluri hibride, dizarmonice față de cadrul plastic, ostentativ modern, frumos în sine, lipsit însă de capacitatea de a sugera — în ansamblu — atmosfera și spiritul propriu piesei.

Un capitol vrednic de interes al Festivalului zonal: recitalurile de poezie. Notăm ca exemplară, pentru atenția acordată conținutului și pentru mijloacele sobre, interiorizate, de comunicare a ideilor recitalul de lirică românească Baladă particulară susținut cu virtuozitate, dar departe de a fi văduvit de emoție, de către Uarga Wilmos (secția maghiară a Teatrului din Oradea), apoi frumosul dialog liric al actorilor Banyai Iren și Laczó Gustav, de la Teatrul maghiar din Timișoara. Notăm însă, ca pe un revers negativ, apelul la mijloace exterioare, la poză și mișcare gratuite cu supralicitarea efectelor de lumină și sonorizare, lucruri supărător constatate în recitalul susținut de actorii secției române de la Oradea.

Prima etapă de confruntare competitivă a teatrelor — în cadrul Festivalului național de teatru — nu s-a arătat decît în parte revelatoare. Nutrim speranța că în celelalte centre, celelalte etape vor fi de natură să situeze asemenea confruntări în perspectiva unui climat de emulație culturală și artistică mai prielnic.